

МІНЛИВІСТЬ ЧЕРЕПАШОК НАЗЕМНОГО МОЛЮСКА *HELIX LUTESCENS* Rssm. (*STYLOMMATOPHORA*, *HELICIDAE*)

Хлус Л.М., Хлус К.М., Іліка Р.В.

Чернівецький держуніверситет, НДІ МЕП МОЗ України

При визначенні молюсків істотне значення має те, що особини, які вивчаються, відрізняються не тільки за видовими, але й за віковими та екологічними ознаками. Ускладнює фауністичні дослідження малакофауни також те, що розмірні характеристики в межах одного виду відрізняються на різних ділянках його ареалу. Необхідність об'єктивної оцінки мінливості ставить завдання пошуку нових прийомів та методів її вивчення, які дозволять визначити спрямованість та оцінити кількісні значення морфологічних відмінностей. В той же час, спеціальні дослідження внутрішньопопуляційної та міжпопуляційної мінливості навіть великих за розмірами та широко розповсюджених видів наземних молюсків майже відсутні. Виходячи з цього, завданням даного дослідження було вивчення мінливості морфометричних ознак черепашок *Helix lutescens* Rssm. в межах однієї з його популяцій.

Черепашки 394 особин статевозрілих молюсків були зібрані восени 1996 та навесні 1997 років на території здичавілих садів в районі вул. Південно-Кільцева м.Чернівці. При вивченні були використані систематичні ознаки, які вважаються діагностичними, змінюються і піддаються кількісному визначенню. Вимірювали: висоту черепашки (ВЧ), діаметр черепашки (ДЧ), ширину устя (ШУ), висоту устя (ВУ), висоту завитка (ВЗ), рахували кількість обертів. На основі цих вимірів для кожної черепашки вираховували величини 6 індексів відношень ознак: ВЧ/ДЧ, ШУ/ДЧ, ВУ/ДЧ, ШУ/ВЧ, ВУ/ВЧ, ШУ/ВУ.

Для дослідження кореляцій між ознаками та індексами їх відношень використовували метод регресивного аналізу.

Встановлена широка варіабельність досліджуваних морфометричних ознак черепашок, що може частково бути пов'язане з різним віком молюсків. Величина індексів відношень ознак також коливається в досить широких межах: ВЧ/ДЧ - від 0,8 до 1,36; ШУ/ДЧ - від 0,44 до 0,81; ВУ/ДЧ - від 0,51 до 1,05; ШУ/ВЧ - від 0,48 до 0,72; ВУ/ВЧ - від 0,53 до 1,05; ШУ/ВУ - від 0,55 до 0,93. Найбільш стійкими, очевидно, є співвідношення характеристик устя та індекс ШУ/ДЧ.

Таким чином, черепашки *Helix lutescens* Rssm. навіть в межах однієї популяції характеризуються значною мінливістю морфометричних ознак.

На основі виявленої закономірної кореляції морфологічних ознак аналізується їх відносна діагностична цінність.